

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Sayı : 24301423-10.06.01-E.16476274

10.11.2020

Konu : Okul Kantinlerinde Satılacak Gıdalar ve
Eğitim Kurumlarındaki Gıda İşletmelerinin
Hijyen Yönünden Denetlenmesi

GENELGE
2020/8

- İlgili : a) 6331 Sayılı Sağlık ve Güvenlik Kanunu.
b) 1593 Sayılı Umumî Hıfzıssıhha Kanunu.
c) 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu.
ç) 5996 Sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu.
d) 6245 Sayılı Harcırah Kanunu.
e) 5362 Sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kurulları Kanunu.
f) 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun.
g) Tarım ve Orman Bakanlığı'nın 05.02.2013 tarihli ve 28550 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Okul Kantinlerine Dair Özel Hijyen Kuralları Yönetmeliği.
ğ) Tarım ve Orman Bakanlığı'nın 17.12.2011 tarihli ve 28145 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan Gıda İşletmelerinin Kayıt ve Onay İşlemlerine Dair Yönetmelik.
h) Millî Eğitim Bakanlığı'nın 07.09.2013 tarihli ve 28758 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği.
ı) Millî Eğitim Bakanlığı'nın 09.02.2012 tarihli ve 28199 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Okul-Aile Birliği Yönetmeliği.
i) Sağlık Bakanlığı'nın 29.07.2015 tarihli ve 29429 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan İkyardım Yönetmeliği.
j) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın 17.07.2013 tarihli ve 28710 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik.
k) Sağlık Bakanlığı, Çiğli Bakanlığı ve Tarım ve Orman Bakanlığı'nın 05.07.2013 tarihli ve 28698 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Hijyen Eğitimi Yönetmeliği.
l) Tarım ve Orman Bakanlığı'nın 19.02.2020 tarihli ve 31044 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliği.
m) Tarım ve Orman Bakanlığı'nın 22.10.2020 tarihli ve 31282 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Okul Gıdası Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2020/23).

Bakanlığımıza bağlı resmî ve özel okul/kurumların bünyesinde faaliyet gösteren yemekhane, kantin/kooperatif, kafeterya, büfe ve çay ocağı gibi gıda işletmelerinin gıda güvenilirliği ve hijyen standartları bakımından denetimi, izleme ve değerlendirilmesi İlgili (a-b-c-ç)'de kayıtlı Kanun, İlgili (g)'de kayıtlı Yönetmelik ile İlgili (m)'de kayıtlı Tebliğde belirtilen şekilde yürütülmektedir.

Temel eğitim ve ortaöğretim yaş grubundaki çocuklarda kontrolsüz bir şekilde tüketilen enerji değeri yüksek, besin değeri düşük yiyecek ve içeceklerin yetersiz, dengesiz beslenmeye bağlı olarak obezite, zayıflık, kemik/diş sağlığı bozuklukları, çeşitli vitamin ve mineral yetersizliklerine neden olduğu ve yetkinlik döneminde görülen bazı kronik hastalıklara

(kardiyovasküler hastalıklar, diyabet, bazı kanser türleri vb.) zemin olu turdu u bilinmektedir. Bazı bula ıcı hastalıklar ile gıda zehirlenmelerinin kayna ını gıda güvenilirli i kurallarına uyulmadan üretilen, satı a veya tüketime sunulan gıda maddeleri te kil etmektedir.

Ö renci, kursiyer ve çalı anlara (kantın/kooperatif yemekhane, kafeterya, büfe, çay oca ı gibi gıda i letmelerinde) do ru beslenme alı kanlıkları kazandırılması, sa lıklı beslenme ortamları olu turulması ve bunların güvenilir gıdaya eri imleri konusunda bazı önlemlerin alınması zorunluluk haline gelmi tir.

Bu kapsamda; gıda i letmelerinde Sa lık Bakanlı ı Bilim Kurulu tavsiye kararlarına uygun olarak belirlenen okul gıdası kriterlerine uyum sa lanması ve lgi (g)'de kayıtlı Yönetmelik'e göre güvenilir gıda üretimi için gerekli olan hijyen artlarının (personel, ekipman, ham madde, ortam hijyeni vb.) olu turulması, üretim ve servis a ması da dâhil olmak üzere ö rencilerin sa lı ı açısından risk olu turabilecek nedenlerin ortadan kaldırılması amacıyla a a ıda belirtilen esaslara göre denetim, gözetim ve sistem yönetimi uygun görölmektedir.

Buna göre;

A- Denetim Faaliyetleri:

1. Okul/Kurumların Denetim Faaliyetleri:

a) Elli ve daha fazla çalı anı bulunan okul/kurumlarda gıda i letmelerinin denetimleri, okul/kurum i veren/i veren vekili (okul müdürü/müdür yardımcısı) ba kanlı ında “Okul/Kurum Sa lı ı ve Güvenli i Kurulu”ndan iki üye ve okul aile birli i yönetiminden 1 (bir) velinin katılımı ile olu turulan komisyonca her ay gerçekle tirilir.

b) Elliden az çalı anı bulunan okul/kurumlarda gıda i letmelerinin denetimleri, okul/kurum i veren/i veren vekili (okul müdürü/müdür yardımcısı) ba kanlı ında “Okul/kurum Sa lı ı ve Güvenli i Ekibi veya Okul/Kurum Risk De erlendirme Ekibi”nden iki üye ve okul aile birli i yönetiminden 1 (bir) velinin katılımı ile olu turulan komisyonca her ay gerçekle tirilir.

c) Denetimlerde yer alan komisyon üyelerinin “Okul/Kurum Gıda letmesi Denetimi E itimi” almaları sa lanır.

)Bakanlı ımıza ba lı Okul/kurumlarda gıda i letmelerinin denetimleri, <http://merkezisgb.meb.gov.tr/www/gida-isletmeleri-denetimi/dosya/40> sayfasında yayımlanan “Okul/Kurum Yemekhane, Kantin/Kooperatif, Kafeterya, Büfe, ay Oca ı Gibi Gıda letmelerinin Kontrol ve Denetimine li kin Uygulama Kılavuzu (Denetim Uygulama Kılavuzu)” ve ekinde yer alan formlara uygun olarak gerçekle tirilir.

d) Gıda i letmeleri denetiminde okul/kurum müdürlüklerince gıda güvenilirli i açısından tespit edilen büyük uygunsuzlukların bildirimini, aynı gün içerisinde İlçe Millî E itim Müdürlü ü tarafından İlçe Tarım ve Orman Müdürlü ü ve İl Sa lık Müdürlü ü/ İlçe Toplum Sa lı ı Merkezlerine denetim uygulama kılavuzuna uygun olarak yapılır.

e) Okul/Kurum müdürlüklerince küçük uygunsuzluk tespit edilmesi hâlinde, İlçe Millî E itim Müdürlü ü Sa lı ı ve Güvenli i Bürosu (İlçe SG Büro)/ İl yeri Sa lık ve Güvenlik Birimlerine (İl SGB) 3 (üç) i günü içinde bildirim yapılır.

2. İlçe Millî E itim Müdürlükleri Denetim Faaliyetleri:

a) İlçe Millî E itim Müdürlü ü SG Bürolarınca, Kaymakamlık Makam Onayı ile “ İlçe Gıda letmeleri Denetim Ekipleri” kurulur.

b) İlçe Gıda letmeleri Denetim Ekipleri, İl Millî E itim Müdürlü ü gıda i letmeleri denetim komisyonu havuzunda yer alan bir temsilcinin ba kanlı ında, İlçe Toplum Sa lı ı Merkezi (TSM) ve İlçe Tarım ve Orman Müdürlü ünden birer temsilciden olu turulur.

c) Denetimler; İlçe SG Bürosu yöneticisi koordinesinde, ile sınırları içerisinde bulunan okul/kurumlarda her e itim ö retim yılında en az bir defa; insan sa lı ı ve gıda güvenilirli i açısından tehlike olu ması ve acil tedbirler gerekmesi durumunda (okul/kurum denetim komisyonunca yapılan denetim ve kontrollerde gıda güvenli i ile ilgili büyük uygunsuzluklar aynı gün, di er küçük uygunsuzluk bildirimleri ve ikâyetler ise 3 i günü içinde) ivedilikle yapılır.

) Denetimler, Denetim Uygulama Kılavuzu ve ekinde yer alan formlara uygun olarak gerçekle tirilir.

d) İlçe gıda i letmeleri denetim ekiplerince ilgili kılavuza göre denetim, bildirim, uygunsuzluk takip denetimleri gerçekle tirilir. Denetim sonunda düzenlenen raporlar 3 i günü içerisinde ile denetim ekibi ba kanı tarafından İlçe SG Bürolarına teslim edilir.

e) Denetim sürecinde belirlenen uygunsuzlukların ortadan kaldırılmaması hâlinde “Millî E itim Bakanlığı Okul Aile Birliği Yönetmeliği”ne göre gıda işletmeleri ile yapılan sözleşmelerin fesih süreci ve gıda işletmelerine uygulanacak cezai müeyyideler Okul Müdürlüğü ve İlçe Millî E itim Müdürlüğü tarafından takip edilir.

f) İlçe denetim raporlarının İlçe SG Bürolarınca Denetim Uygulama Kılavuzu'na uygun olarak İl SGB'ye, İlçe Toplum Sağlığı Merkezi ve İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğüne iletilmesi sağlanır.

3. Millî E itim Müdürlükleri Denetim Faaliyetleri:

a) 5216 sayılı Büyük ehir Belediyesi Kanunu'na göre büyük ehir olmayan illerde, İl Gıda işletmeleri Denetim Ekipleri oluşturulur. Büyük ehir olan illerde ise denetimlerin tarafsızlık, gizlilik, tutarlılık, geçerlilik ve sürdürülebilirlik ilkesi çerçevesinde koordine edilmesi sağlanır.

b) İl Millî E itim Müdürlüklerinde gıda işletmelerinin kontrol, denetim, izleme ve değerlendirme faaliyetleri İl SGB koordinatörü yönetiminde İl Sağlık Hizmetleri sorumlusu tarafından yürütülür.

c) İl SGB'lerce, İlçe Denetim Ekiplerinde yer alacak ve yeterli sayıda üye bulunan denetim komisyonu üye havuzu oluşturulur.

ç) Gıda işletmeleri denetim komisyonu üyesi havuzunda (öncelikli olarak sağlık hizmetleri alanı öğretmenlerinden, bulunmaması hâlinde biyoloji, sağlık bilgisi, yiyecek-içecek hizmetleri, gıda teknolojisi, kimya/kimya teknolojisi, sınıf veya diğer alan öğretmenlerinden) görev alan personelin “Okul Sağlık Hizmetlerinde Denetim Komisyonu Üyesi E itimi Kursu”nu almaları sağlanır.

d) İl SGB'lerce oluşturulan denetim komisyonu üye havuzundaki personelin Valilik Onayı alınarak görevlendirmeleri sağlanır. Onaya uygun olarak görevlendirilen personelin bilgilerinin MEBB S+ SGB Modülü'ne girilmesi sağlanır.

e) İl Denetim Ekipleri; gıda işletmeleri denetim komisyonu üye havuzundan bir temsilcinin başkanlığında, İl Sağlık Müdürlüğü ve İl Tarım ve Orman Müdürlüğünden birer temsilciden oluşturulur.

f) Büyük ehir olmayan illerde; il mücavir alan sınırları içinde bulunan okul/kurumlarda gıda işletmelerinin denetimleri için İl Denetim Ekiplerince, İlçe Millî E itim Müdürlükleri için yukarıda açıklanan denetim faaliyetleri gerçekleştirilir.

g) Denetimler, yolluk ve yevmiye gerektirmeyecek şekilde, İl Millî E itim Müdürlüklerince araç tahsis edilerek planlanır; yolluk, yevmiye ve konaklama ihtiyaçları gerekmesi hâlinde İlgi (d)'de kayıtlı Kanun dâhilinde İl Millî E itim Müdürlüklerinin ilgili harcama kaleminden karşılanır.

ğ) İl Denetim Raporlarının, İl SGB'lerce Denetim Uygulama Kılavuzu'na uygun olarak Destek Hizmetleri Genel Müdürlüğü yerli Sağlık ve Güvenlik Birimi Daire Başkanlığı ile İl Sağlık Müdürlüğü ve İl Tarım ve Orman Müdürlüğüne iletilmesi sağlanır.

B- Gıda işletmeleri, Gıda Güvenilirliği-Beslenme ve Hijyen Kuralları:

1. Gıda işletmeleri ile ilgili Genel Hususlar:

a) Bakanlıkımıza bağlı resmî ve özel okul/kurumların bünyesinde faaliyet gösteren kantin/kooperatif, kafeterya, büfe, çay ocağı gibi gıda işletmelerinin hijyen ve güvenliğini ile ilgili yükümlülüklerini yerine getirmesi,

b) Gıda işletmeleri çalışanlarının mevzuatlarda belirtilen ve yaptıkları işe özgü eğitimleri almalarının sağlanması,

c) Gıda işletmelerinde İlgi (i)'de kayıtlı Yönetmelik'te belirtilen uygun sayıda ilk yardımcı bulundurulması,

ç) Gıda işletmelerinin İlgi (i)'de kayıtlı Yönetmelik gerektiren onay/kayıtları tamamlanmış olması,

d) Gıda işletmelerinin yetkilisi ve çalışanların “Okul Kantinlerine Dair Özel Hijyen Kuralları Yönetmeliği E itimi”ne katılım sağlamaları,

e) Okul/kurumların bünyesinde faaliyet gösteren gıda işletmelerinde çalışanların yaka kartı takması,

f) Gıda işletmelerinin yetkilisi ve çalışanlarının, öğrenciye ve diğer personele karşı nezaket kurallarına uygun davranması, İlgi (i)'de kayıtlı Yönetmelik'in 22'nci maddesi kapsamında yer alan uygunsuz davranışlar konusunda okul/kurum yönetimlerince gerekli izleme ve değerlendirmelerin

yapılması,

g) Gıda i letmeleri tarafından Tarım ve Orman Bakanlı ına ait Alo 174 Gıda Hattı ile ilgili bilgilendirme afi lerinin asılması,

) Gıda i letmelerinde satılan gıdalardan kaynaklı enfeksiyon veya zehirlenmeye maruz kalmı birden çok tüketiciden ikâyet alınması veya ki ilerın zehirlendi ine dair rapor bulunması durumunda, ilgili gıda maddesinin satı tan ve tüketimden kaldırılarak okul/kurum yönetimlerince l Tarım ve Orman Müdürlüklerine ivedilikle bildirim yapılması,

h) Gıda i letmelerinde, yetersiz ve dengesiz beslenmeye neden olabilecek gıdaların tüketimini özendirici her türlü reklam, promosyon ve tanıtım amaçlı afi , poster, bro ür vb. materyallerin kullanılmaması, bu materyallerin ö rencilerin sa lıklı beslenmelerini olumlu yönde etkileyecek nitelikte olmasına özen gösterilmesi ve bu materyallerin kullanımını konusunda okul/kurum yönetiminden izin alınması,

ı) Gıda i letmelerinde ö renci/kursiyerlerin yemek da ıtımı ve benzeri i lerde görevlendirilmemesi,

i) Gıda i letmelerinin satı mını yapaca ı ürünlerin ilgili meslek kurulu unca lgi (e)'de kayıtlı Kanun'a göre belirlenen tavan fiyatların lgi (f)'de kayıtlı Kanun gere ince gıda i letmelerinin görünür bir yerinde ilan edilmesi,

j) Gıda i letmelerinin görünür bir yerinde ilan edilen tavan fiyat listesinin okul/kurum yönetimince takip edilerek tavan fiyat üzerinde satı a izin verilmemesi,

k) Okul/kurum yönetimince ö rencilerin, kontrol ve denetimi olmayan i letmelerden (seyyar satıcılar vb.) yiyecek satın almamaları konusunda bilgilendirilmesi ile okul/kurumu etkileyen kontrol ve denetimi olmayan gıda satı ı konusunda önleyici gerekli tedbirlerin alınması,

l) Gıda i letmelerinde lgi (j)'de kayıtlı Yönetmelik'e uygun olarak ilk yardım malzemelerinin eksiksiz bulundurulması,

m) Kantin, kafeterya, büfe, çay oca ı gibi gıda i letmelerinde kayıt dı ı personel çalı tırılmaması gerekmektedir.

2. Gıda Güvenilirli i ve Beslenme ile lgili Hususlar:

a) Bakanlı ımıza ba lı resmî ve özel okul/kurumların bünyesinde faaliyet gösteren kantin/kooperatif, kafeterya, büfe, çay oca ı gibi gıda i letmelerinde satı ı uygun olan/satı ı uygun olmayan gıda ve içecekler ile belirlenen kriterleri sa ladıklarında satı ı uygun olan gıda ve içecekler Sa lık Bakanlı ı Bilim Kurulu önerileri do rultusunda Sa lık Bakanlı ınca belirlenir. Belirlenen tüm esaslar <http://merkezisgb.meb.gov.tr/www/gida-isletmeleri-denetimi/dosya/40> sayfasında yayınlanır, gerekli hâllerde güncellenir. Satı a sunulacak tüm gıdaların lgi (l)'de kayıtlı Yönetmelik'e ve Yönetmelik'e ba lı ikincil mevzuata uygun olması,

b) Kriterleri kar ılması hâlinde satı ına izin verilen hazır ambalajlı gıdalarda okul gıdası logosu bulunması, logo bulunmayan gıdaların satı mının yapılmaması,

c) Okul, pansiyon ve yurtlara yemek sa layan gıda i letmeleri, yemek fabrikaları ve okul pansiyon yemekhanelerinde üretilen yemeklerin her çe idinden alınan yeterli miktarda örne in hijyenik ve tek kullanımlık kaplarda 72 saat uygun ko ullarda (so ukta ya da dondurarak) zorunlu olarak muhafaza edilmesi,

ç) Bakanlı ımıza ba lı resmî ve özel okul/kurumların bünyesinde faaliyet gösteren kantin/kooperatif, kafeterya, büfe, çay oca ı gibi gıda i letmelerinde satı a sunulacak olan gıdalar ile üretimde kullanılan ham maddeleri üreten gıda i letmelerinin Tarım ve Orman Bakanlı ından i letme onay/kayıt numarasının bulunması,

d) Gerekli izinleri alarak kantinde yemekhane hizmeti veren i letmeler hariç kantin/kooperatif, kafeterya, büfe, çay oca ı gibi gıda i letmelerinde ç i et vb. ürünlerinin hiçbir ekilde bulundurulmaması; hazır veya yarı hazır hâlde i lenmi et ve et ürünlerinin ise so uk zincir kırılmadan, uygun artlarda muhafaza edilmesi,

e) Ç i olarak servis edilecek olan gıdaların (salata, meyve vb.) bol su ile iyice yıkanarak hazırlanması, hazırlandıktan sonra üzeri Tarım ve Orman Bakanlı ı tarafından verilen i letme kayıt numarası bulunan gıda i letmelerinin üretti i streç-film gibi ambalaj malzemeleri ile kapatılarak servise kadar buzdolabında muhafaza edilmesi,

f) Servise sunulan gıdaların tüketimi için tercihen tek kullanımlık araç gereçlerin (bardak, tabak, çatal, ka ık vb.) kullanılması,

g) Okul/kurumlarda kantin olarak faaliyet gösteren gıda işletmelerinin, ilgili mevzuatlara uygun olarak gerekli yetki ve izinleri (ruhsat, kayıt, faaliyet de i ikli i vb.) almadan yemekhane faaliyeti gerçekle tirmemesi gerekmektedir.

3. Hijyen artları ile ilgili Hususlar:

a) Bakanlıkımıza bağlı resmî ve özel okul/kurumların bünyesinde faaliyet gösteren kantin, yemekhane, kafeterya, büfe, çay oca ı gibi gıda işletmelerinin İlgili (g) ve (k)'da kayıtlı Yönetmelik artlarına uygun olması,

b) Gıda işletmelerinde çalışanların İlgili (k)'da kayıtlı Yönetmelik'e uygun olarak Hijyen E itimi Sertifikaları olmadan çalıştırılmaması,

c) Gıda işletmelerinde çalışanların İlgili (k)'da kayıtlı Yönetmelik'in 9'uncu maddesinde yer alan "Çalışmaya engel teşkil eden hastalıklar" başlıklı maddesine göre, sağlık raporu olmadan çalıştırılmaması gerekmektedir.

Bakanlıkımız 10.03.2016 tarihli ve 2852893 sayılı "Okul Kantinlerinde Satılacak Gıdalar ve E itim Kurumlarındaki Gıda işletmelerinin Hijyen Yönünden Denetlenmesi Genelgesi" yürürlükten kaldırmıştır.

Denetim faaliyetlerinin yukarıda belirtilen esaslara uygun olarak hassasiyetle yürütülmesi, herhangi bir aksaklık meydana gelmeden yönetilmesi ve izlenmesi, geleceğimizin teminatı çocuklarımızın sağlıklı eğitim ortamlarında yetiştirilmesi, öğrencilerin ve çalışanların sağlığını korumak amacıyla süreçlerin İlgili'de kayıtlı mevzuata uygun olarak herhangi bir aksamaya meydan verilmemesi yürütülmesi gerekli görülmektedir.

Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

Ziya SELÇUK
Bakan

Dağıtım:

Gereği:

A ve B Planı

Bilgi:

Sağlık Bakanlığı

Tarım ve Orman Bakanlığı